

Et Sola for alle!

**ARBEIDSPROGRAM FOR
SOLA SOSIALISTISK VENSTREPARTI
2019-2023**

Tema:	Side:
Et Sola for alle	4
Kunnskap, utdanning og oppvekst	5
Barnehage	5
Ressurssenteret for styrket barnehage tilbud	5
PPT	6
Framtidsskolen – en inkluderende fellesskole	6
Gratis skolemat	7
Gratis SFO	7
Sikker skolevei	7
Nynorsk	7
Ungdom	8
Seksualundervisning	9
VGS og studenter	9
Barnevernet	9
Mindre forskjeller – mer fellesskap	11
Omfordeling og eiendomsskatt	11
Oppvekst - kampen mot forskjellene	11
Et sosialt sikkerhetsnett	11
Barn i familier med lav inntekt	11
Levekår	12
Starten på livet	12
Syke og funksjonshemmede barn	13
Voksne med ulike hjelpebehov	14
Rusforebyggende arbeid	15
En eldrevennlig kommune	16
Sykehjem	17
Hjemmebaserte tjenester	18
Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	18
Varig tilrettelagt arbeid (VTA)	18
Skjenkepolitikk	19
Samfunnsutvikling	19
En småby, nytt sentrum og bedre løsninger	19
Fra utbygger til innbygger	19
Tankanlegget i Tananger	19
Bybanen	19
En rettferdig boligpolitikk	20
Å balansere en sosial boligprofil og jordvern	20
Klima og miljø	21
Nullutslippskommune innen 2030	21
En grønn og miljøvennlig kommune	22
Vern av Kvithei	22

ET SOLA FOR ALLE

Turstien langs Hafrsfjord	22
Flere fotgjengere, syklistar og kollektivreisende	22
Bompenger	23
Landbrukskommunen Sola	23
Dyrevelferd	24
Arbeidsliv	25
Sola kommune som arbeidsgiver	25
Flere læreplaner	25
Arbeidsløshet – spesialtiltak for ungdom	26
Tid, tillit og frihet	26
En ny næringspolitikk	27
Verdiskapning	27
Grønn og framtidrettet næring	27
Landbruk	27
Digitalisering	27
Inkludering, mangfold og likestilling	28
Vold i nære relasjonar	28
Nulltoleranse mot rasisme	28
LHBT	28
Universell utforming	29
Inkluderende arbeidsliv	29
Tiggeforbud	29
En medmenneskelig flyktningpolitikk	29
Et rikt kulturliv	29
Sola som kulturkommune	30
Bibliotek	30
Gratis kulturskole	30
Ungdomstilbud	30
Idrett og friluftsliv	31
Friluftsliv	31
Idrett	31
Et styrket folkestyre	32

Et Sola for alle!

Valget du gjør i september 2019 vil påvirke hvordan de fire neste årene blir i Sola, og enda viktigere: Hvordan fremtiden vil bli akkurat der du bor. SVs løfte til deg er å kjempe for et samfunn for de mange, ikke for de få. Et samfunn som setter fellesskapet først, fordi fellesskap fungerer. Et samfunn som ikke mener at hver og én er sin egen lykkes smed, men som sikrer at alle får ta del i velferden. Et solidarisk samfunn, som tar de farlige klimaendringene på alvor. Et samfunn som gjør mest for de som har minst.

Sosialistisk Venstreparti sine hovedsaker for valgperioden er:

- **Et Sola som har plass til alle**
- **Et Sola hvor det er enkelt ferdes og godt å være innbygger**
- **Et Sola som skaper jobber, satser kollektivt og ivaretar miljøet**

Sola er en rik kommune der de økonomiske forskjellene mellom folk likevel øker. Det kan vi gjøre noe med! SV vil at alle barn skal få en god barndom. Sola kommune tar med barnetrygden som en del av beregningen for sosialhjelp, og dermed får de som har lite fra før – enda mindre. Det vil SV ha slutt på.

SV ønsker at barnehage, skole og eldreomsorg skal tilbys av kommunen eller ideelle aktører, ikke av kommersielle selskaper. Derfor vil vi arbeide for en profittfri velferd, uten kommersielle aktører som skal ta utbytte fra dine skattepenger.

Samtidig ønsker vi en tillitsreform som sikrer både ansatte og innbyggere i kommunen vår verdige tjenester, brukermedvirkning og et godt arbeidsliv.

Sola skal være en blomstrende landbrukskommune, ha et produktivt næringsliv som skaper grønne arbeidsplasser og gode offentlige tjenester nær der folk bor. Vi skal redusere klimagassutslippene, sikre en grønnere framtid for barna våre.

Vi må stå sammen for et Sola hvor ingen overlates til seg selv, men hvor vi tar vare på hverandre. Et Sola som bryr seg om de som har lite. Et Sola hvor det er godt å bo og enkelt å komme fram, enten vi bor i den ene eller den andre enden av kommunen. Et Sola hvor gode oppvekstvilkår, inkludering og mangfold er en selvfølge, ikke en økonomisk belastning. Et Sola hvor alle er likeverdige.

Kort og godt: et Sola for alle!

Godt valg! Stem SV!

*Bettina Lindgren,
Ordfører kandidat Sola SV*

Kunnskap, utdanning og oppvekst

Barnehage – kommunale og ideelle barnehager framfor kommersielle

SV vil arbeide for at alle nye barnehager i Sola opprettes som kommunale eller private, ideelle virksomheter, samt rekommunalisere der det lar seg gjøre. Innbyggernes skattepenger skal gå til barna og gode arbeidsforhold for de ansatte – ikke i lommene på eierne. Vi ønsker at det stilles krav fra kommunen om lønns- og pensjonsvilkår i kommersielle barnehager, noe som sikrer de ansatte gode arbeidsvilkår og at barna får den oppfølgingen og ivaretagelsen som trengs.

Antallet voksne og barn på en avdeling påvirker lek, samspill og læring. SV vil derfor arbeide for å redusere gruppestørrelsen i barnehagen. Vi mener at gruppene i småbarnsavdelinger skal være maks 12 barn, og maks 18 i storbarnsavdelinger. Vi ønsker at en bemanningsnorm (en voksen pr. tre barn i småbarnsavdeling, og en voksen pr. seks barn i storbarnsavdeling) i hele barnehagetiden skal følges.

Derfor vil SV arbeide for økt kompetanseutvikling blant ansatte i barnehagene. Alle ufaglærte som er ansatt i barnehager i kommunen, skal få tilbud om kompetanseheving.

Pedagognorm i barnehagen er viktig, men må finansieres slik at den ikke går utover det totale antallet voksne. Å etablere en kommunal vikarpool med faglært personell og stanse bruk av vikarer hyret gjennom bemanningsbyråer er viktige tiltak for å sikre dette.

SV vil også øke bemanningen ved Ressurssenteret for styrket barnehagetilbud.

SV vil:

- **Motarbeide profitt på barnehagedrift.** Vi vil ha barnehager som er kommunale eller private, ideelle virksomheter for å unngå at våre felles penger går til kommersielle aktører som tjener seg rike på barnehagedrift. Barnehagedrift er en fellesskapsoppgave og fellesskapets penger skal derfor komme barna til gode.
- **Redusere barnegruppestørrelsen** ved avdelingene.
- **Innføre økt grunnbemanning** som gir bedre trivsel og mindre sykefravær blant ansatte. Dette gir barna en mer forutsigbar og trygg barnehagehverdag.
- **Særlig styrke bemanningen for barn under to år.**
- **At barnehager skal få være barnehager, og at læring skal skje gjennom lek og omsorg.** Barnehagene skal ha stor frihet til selv å vurdere hvilke metoder som skal brukes.
- **Satse på språkutvikling i barnehagen.** Tilrettelegge for gode språkmiljøer for barn med språkvansker, og barn som ikke kan tilstrekkelig norsk.
- **Sikre god nok bemanning** ved Senter for styrket barnehagetilbud slik at alle barn får oppfylt sine tilrådte timer med assistent og spesialpedagogisk hjelp.

ET SOLA FOR ALLE

- **Innføre opplæring i temaet vold og overgrep** for alle barnehagebarn, som forebyggende tiltak. Fremme arbeidet med undervisningsprogram som f.eks. «Vi vil vite».
- **Systematisere og styrke etter- og videreutdanningen av ansatte i barnehagene.**
- **Stille samme krav til lønns- pensjons- og arbeidsvilkår i private barnehager som i kommunale.**
- **Sikre alle barn i barnehagen god og næringsrik mat hver dag.**
- **At det skal tas inn vikarer ved fravær fra dag én i alle barnehager.**
- **Ha fast ansatte vikarer i kommunen.**

PPT – Pedagogisk Psykologisk Tjeneste

SV vil styrke bemanningen ved Sola PPT. SV er bekymret for at barn og unge med behov for tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp i barnehage og skole, i dag venter for lenge før tiltak igangsettes. SV vet hvor viktig tidlig innsats er for barn og unge som trenger et tilpasset opplæringstilbud, og her må hjelp tilbys raskt når henvisning er mottatt. Vi ønsker også å se på muligheten for å innføre et pakkeforløp for tiden fra henvisning til PP-tjenesten til sakkyndig vurdering må foreligge for en mer effektiv og likeverdig saksbehandling.

SV vil:

- **Flere ansatte i PPT.** Vi trenger flere pedagogisk-psykologiske rådgivere som kan bidra til at ventetidene og saksbehandlingstiden ikke er så lang som i dag.
- **Sørge for at nasjonale krav og anbefalinger blir fulgt opp.** Vi vet at når du må vente på å få hjelp, så blir ofte problemene større og verre i mellomtiden, og barna får en opplevelse av utrygghet, å ikke mestre enten sosiale eller faglige ferdigheter.

Framtidsskolen – en inkluderende fellesskole

Vi ser et skolesystem hvor lærere drukner i kompetansemål og rapportering. SV vil arbeide for å gi læreren frihet, tillit og fleksibilitet til å legge opp undervisningen slik det passer klassen og elevene best. For de minste barna skjer læring gjennom lek. SV vil arbeide for å få leken tilbake på første trinn i grunnskolen. Læring skjer også gjennom relasjoner, og det er tilknytningen mellom elev og lærer som i størst grad avgjør hvor mye eleven lærer. Da må lærerne våre ha tid til å bygge gode relasjoner med elevene.

SV vil arbeide for at spesialundervisning i hovedsak betyr tilrettelegging i klasserommet med hjelp fra fagpersoner med spesialkompetanse på det som eleven strever med, men å sitte i et klasserom fremmer ikke nødvendigvis alltid læring, hverken for den som trenger spesialpedagogisk hjelp av ulike årsaker, eller for medelevene. Det fremmer slett ikke alltid integrering heller. Tidlig og individuell tilrettelegging er helt avgjørende, både for de som ligger foran i løypa, og de som henger etter.

ET SOLA FOR ALLE

SV vil arbeide for å øke antallet voksne ved skolene våre, både lærere og miljøpersonale. Særlig ønsker vi flere miljøterapeuter inn i skolen, slik at lærerne får gjort jobben sin.

SV vil arbeide for at alle skoler har en egen vaktmester. Dette er viktig for godt, løpende vedlikehold av skolebyggene, og kan også ha en sosial funksjon på skolen. SV vet hvor viktig god og riktig næring er for barn i rivende utvikling og mye energi. Spesielt sårbare er barn i lavinntektsfamilier eller familier hvor ressursene på en eller annen måte ikke strekker til, det være seg foreldre med rusmisbruk eller psykiske problemer. Vi vil derfor innføre gratis skolematordning slik at ingen barn går sultne og alle får de beste forutsetninger for en god og læringsrik skolehverdag.

Dagens hjemmelekseordning er en belastning for mange barn og familier. I hvor stor grad foreldre klarer å følge opp og å hjelpe barna med lekser, varierer sterkt fra familie til familie. SV mener hjemmelekser opprettholder og forsterker sosiale forskjeller. SV vil arbeide for at lekser blir gjort på skolen med veiledning, slik at barna har fri når de kommer hjem. Barn har godt av fritid til lek og fritidsinteresser.

SV vil innføre gratis SFO til alle skolebarn i vår kommune, også for funksjonshemmede barn på 5.-7. trinn. Krav om at barnet må motta hjelpestønad for å få friplass på SFO må bortfalle. Sola er en rik kommune som SV mener bør prioritere barn og unge.

SV ønsker å utvide åpningstiden hos «Etter skoletid» for ungdom med psykisk utviklingshemming. Vi ser at åpningstidene slik de er nå ikke passer overens med arbeidstidene mange har.

SV vil:

- **Innføre gratis SFO til alle skolebarn.**
- **Sikre trygg voksentetthet per barn i SFO.**
- **Gratis skolemat til alle barn.** Næring gir læring.
- **Redusere klassestørrelsen i grunnskolen.** Ha flere lærere; sikre SVs lærernorm på skolenivå (maksimalt 15 elever per lærer på første til fjerde trinn, og maks 20 på femte til tiende trinn).
- **Ansette flere miljøterapeuter i skolen.** På den måten får lærerne mer tid til elevene og man kan drive et mer effektivt forebyggende arbeid mot mobbing, fange opp dem som sliter faglig eller sosialt, samt bedre ivareta barns ulike og individuelle behov i skolehverdagen.
- **Gjennomføre en tillitsreform i grunnskolen** slik at lærere får mer tid til direkte kontakt med elevene og bruker mindre tid på byråkrati og rapportering.
- **Sikre helsesykepleier og sosialfaglig ansatte til stede hver dag på alle skoler i kommunen.**
- **Utvide åpningstidene hos «Etter skoletid» for utviklingshemmede** til minimum kl. 16:30.
- **Gjennomføre forsøk med utvidet skoledag uten hjemmelekser i grunnskolen.**
- **Arbeide for egen vaktmester på den enkelte skole.**
- **Innføre trygg skolebuss-ordning** for alle elever som har lang og/eller farlig skolevei (jf. Opplæringsloven).

ET SOLA FOR ALLE

- **Arbeide for sikre skoleveier i hele kommunen.** Eksempler er undergrunn på Grannes og Jåsund, og autovern langs alle skoleveier som går langs hovedvei og trafikkerte områder.

Sola – en kommune der nynorsk er et naturlig språk

Språk er viktig for vår identitet, og Sola SV mener det er viktig at folk får skrive på det språket de måtte ønske. Det er et problem at Sola har redusert antall nynorsk – skoler og klasser og valget nå gir en mulighet til å styrke språkmangfoldet i kommunen vår.

Sola SV vil sikre en økt bevissthet rundt behov for språklig mangfold og stimulere til økt bruk av nynorsk.

SV vil:

- **Innføre plan om økte antall skoleklasser med nynorsk som hovedmål.**
- **Stimulere til økt bevissthet om bruk av nynorsk i offentlig informasjon.**
- **Samarbeide med Noregs mållag** om økte aktiviteter som kan fremme bruk av nynorsk.

Ungdom

Ungdom opplever et stort press på mange områder. SV vil arbeide for en politikk som gir barn og unge frihet til å utvikle seg på sin måte, i sitt tempo. SV vil sikre at de tre tverrfaglige temaene livsmestring og folkehelse, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling i de nye læreplanene blir fulgt opp i ungdomsskolen, ved at disse blir prioritert i alle fag og at det blir utviklet relevant undervisningsmateriell. Ungdomsskolealderen er en vanskelig fase i livet. For mange elever sliter med dårlig selvbilde, lav selvtillit og psykiske problemer. Forskning viser at relasjonen mellom lærer og elev har stor påvirkning på elevenes motivasjon og faglige engasjement, men også på elevenes helse. Vi trenger lærere med kapasitet og kompetanse til å se ungdommene våre, og som tilbyr en positiv voksenrelasjon.

Tidlig innsats er viktig både når det gjelder å fange opp elever som trenger ekstra oppfølging, og for å holde på interessen og skolemotivasjonen hos dem som presterer høyt. Tidlig innsats kan øke framtidig gjennomføring i videregående skole. Men satsing på de yngste elevene må ikke gå på bekostning av elevene på høyere skoletrinn. Skolen varsler om lavere motivasjon jo lenger fram i skoleløpet vi kommer. Særlig er motivasjonen dårlig på tiende trinn. SV mener at ungdomstrinnet må styrkes.

SV vil:

- **Prøve ut gratis frokost i ungdomsskolen**, og vil arbeide for et pilotprosjekt knyttet til dette.
- **Prøve ut skolestart ved senere klokkeslett for ungdom**, og vil ha et pilotprosjekt knyttet til dette.

ET SOLA FOR ALLE

- **Sikre ungdomspsykolog på alle ungdomsskoler i kommunen** for å forebygge og fange opp elever som sliter psykisk og sosialt.
- **Selvmordsforebygging og selvbylde-løft.** Inngå samarbeid med aktuelle organisasjoner og sørge for at alle elever på ungdomskolen får delta på foredrag/temadag i regi av skolen som et tiltak mot selvmord, spiseforstyrrelser og andre psykiske vansker.
- **Arbeide for at Ungt Entreprenørskap involveres mer i undervisning.** Det gir elevene et godt grunnlag for selv å starte privat virksomhet, det er læring gjennom egen erfaring, det er dybdelæring og elever får opplæring i å ta initiativ og ansvar. Det er viktig med god kontakt med næringslivet og lokalsamfunnet.

Seksualundervisning

Det er viktig at barn får kunnskap om god seksualitet, grensesetting og seksuelle overgrep. At barn blir kompetente på å prate om egen kropp, verdsette og sette grenser for egen kropp, og opptre respektfullt overfor andre er noe SV vil arbeide for i vår kommune.

SV vil:

- **Bedre seksualundervisningen både i barneskolen og ungdomsskolen.**
- **Videreutvikle og styrke grensesettingskurs på ungdomsskolen,** der deler av opplegget er kjønnsdelt.

VGS og studenter

SV vil gi et godt tilbud til elever på videregående og studenter som forblir eller flytter til kommunen vår, både innenfor yrkesfag- og studentmiljø, bolig, kultur og kollektivtransport.

- **Arbeide for gode studentrabatter i regionen.** Studenter har langt svakere økonomi enn mange andre, og gjennom gode studentrabatter kan de aktivt ta del i kulturlivet og benytte underholdningstilbud. Dette er også viktig for å motvirke ensomhet. Arrangementer som får kommunal støtte skal ha studentrabatter.
- **Arbeide for flere praksisplasser.** SV vil øke mulighetene for elever og studenter til å få praksisplasser i kommunen, også for fagområder som ikke har praksis som en del av sitt studieløp.
- **Jobbe for å styrke kollektivtilbudet for elever og studenter.** Den primære og foretrukne reisemåten skal være kollektivtransport, og da må vi arbeide for å forbedre tilbudet studenter gis – både gjennom lav pris, høy frekvens og punktlighet.

Barnevernet

Alle barn har rett til omsorg og kjærlighet. Noen barn og unge opplever ikke dette i sine egne familier. Barnevernet skal være en ressurs for familiene og i første rekke bidra til å få dem til å fungere, men også jobbe forebyggende og lage planer som

ET SOLA FOR ALLE

bygger gode oppvekstmiljø. Vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep mot barn er alvorlige samfunnsproblemer. Det er viktig at barn som befinner seg i slike situasjoner, møter voksne som ser og hører dem. Barn og unge må bli møtt med åpenhet, ydmykhet, kjærlighet og medbestemmelse.

Barn og unge har mye kunnskap om livene sine, og den kunnskapen kan være avgjørende for å ta gode beslutninger. I dag er det noen barn som opplever at de ikke blir hørt av barnevernet. Et tettere samarbeid og samhandling mellom barnehage, skole, fritidsarenaer, ulike tjenester og faggrupper vil være viktig for at barn og unge kan få riktig hjelp til riktig tid.

Møtet med barnevernet kan være konfliktfylt. Det er problematisk hvis manglende tillit til barnevernet hindrer folk i å ta kontakt når de trenger hjelp. SV ønsker gode lavterskeltilbud, der foreldre og barn kan oppsøke hjelp og støtte lenge før omsorgsovertakelse er aktuelt.

For at barnevernet skal kunne gjøre den viktige samfunnsoppgaven de er satt til trenger de nok ressurser.

SV vil:

- **Styrke bemanningen i barnevernet.** Barnevernets kompetanse innenfor rus, psykiatri, minoritets- og kulturforståelse, samt traumebaserte modeller bør økes.
- **Innføre en norm** for hvor mange barn en kontaktperson i barnevernet kan ha ansvar for.
- **Innføre kompetansenorm for hvem som kan jobbe i tjenesten**, der barnevernspedagoger og sosionomer bør utgjøre kjernekompetansen.
- **Styrke forståelsen for barnevernets rolle i samfunnet**, slik at flere får nødvendig hjelp. Det er nødvendig blant annet å styrke kommunikasjonen med og informasjonen til minoritetsmiljøer.
- **Ha en aktiv rekruttering av ansatte med ulik miljø- og utdanningsbakgrunn**, for å gjøre barnevernet mer representativt. Dette vil også bidra til å øke tilliten til barnevernet.
- **Styrke samarbeidet mellom barnevernet, helsestasjonene, BUP, PPT, NAV, barnehagen og skolen slik at barn får tilbud til riktig tid.** De ulike tjenestene bør i mye større grad samlokaliseres.
- **Senke terskelen for å sende bekymringsmeldinger til barnevernet.** Dette krever økt samarbeid mellom barnevernet og skoler, barnehager og andre som har meldeplikt til barnevernet.
- **Ha bedre oppfølging av barn i fosterhjem.** Vi må styrke veiledningstilbudet til fosterforeldre.
- **Ha økt samarbeid med familiene.** Det skal være tilbud om veiledning og opplæring til foreldre.
- **Sikre høy kvalitet på tolker som blir brukt i barnevernet.** Barn skal aldri brukes som tolker.
- **Arbeide for å redusere antall personer** som barn i sårbare situasjoner må forholde seg til i det offentlige systemet.

Mindre forskjeller – mer fellesskap

Sola har gode forutsetninger for at innbyggerne skal kunne leve gode og meningsfulle liv. SV ønsker solidaritet i Sola. Mer av kommunens ressurser må brukes på fellesskap og til å sikre at alle kan ta del i velstanden. Selv om Sola er en rik kommune, faller flere utenfor. Barnefamilier er særlig utsatt.

Omfordeling og eiendomsskatt

Mange rynker på nesa når de hører ordet «skatt». Ingen vil skattes urettferdig og ingen vil betale mer enn de må, men velferden sikres av skatteinntekter. Et solidarisk samfunn innebærer at de som har de sterkeste ryggene tar de tyngste løftene. Derfor ønsker SV på landsbasis økt skatt på høye inntekter og redusert skatt på lave inntekter.

Først og fremst vil vi innføre eiendomsskatt på verk og bruk for å finansiere bedre pleie og omsorg til de eldre, gratis mat i skolen og SFO, bedre velferdsordninger for syke og funksjonshemmede, bemanningsnorm i barnehagen, flere lærere i skolen og flere ansatte i både Barnevernet og PPT. Både rimeligere kollektivtilbud og stopp i bompenger, samt re-kommunalisering av velferdstjenester og flere kulturtilbud til folket er tiltak der vi vurderer at en overkommelig eiendomsskatt kan gi en rettferdig omfordeling og gode finansieringsløsninger. Sola SV mener at en progressiv eiendomsskatt er mest fornuftig og rettferdig, og vil jobbe for dette.

SV vil:

- **Innføre eiendomsskatt, først og fremst på verk og bruk.**
- **Arbeide for en progressiv kommunal eiendomsskatt.** I dag er det kun lov å innføre et bunnfradrag i eiendomsskatten. Det bør være flere trinn for å skape en enda bedre fordelings-effekt som treffer mer rettferdig.

Oppvekst - kampen mot forskjellene

Sola skal være en god og trygg kommune å vokse opp i. Uansett hvor i kommunen man bor, og uavhengig av familiebakgrunn skal alle barn i Sola bli sett, hørt og tatt vare på. I Sola skal vi ha gode barnehager og skoler, et rettferdig boligmarked, integrering, mangfold og et godt barnevern.

Antallet barn i familier med lav inntekt har økt i Sola de siste årene. Dette er en krise for barna og familiene det gjelder, men også for kommunen vår som helhet. I Sola kommune har vi i 2019 ca. 75 sosialhjelpsmottakere med forsørgeransvar. Dersom vi skal lykkes med å skape en god oppvekst for alle, er vi nødt til å ta kampen mot de økende økonomiske forskjellene. SV vil arbeide for å løfte barn ut av fattigdom, og de helsemessige og utviklingsmessige utfordringer som ofte kommer som følge av lav inntekt.

En velferdsstat må ha et sikkerhetsnett som kan fange opp de som kortsiktig eller langsiktig trenger bistand fra fellesskapet. Det er et mål for oss alle i størst mulig grad å være selvhjulpne.

ET SOLA FOR ALLE

I Sola er for mange avhengig av bistand fra NAV og sosialtjenesten fordi andre deler av stat eller kommune påfører dem kostnader for grunnleggende tjenester. Dette kan eksempelvis være økende barnehagepriser, egenandeler for helsetjenester eller SFO-priser.

SV vil:

- **Ikke inkludere barnetrygden som inntekt når sosialhjelp beregnes.** Barnetrygden er et universelt gode som skal gjelde for alle. Dette punktet gjelder også mottakere av grunn- og hjelpestønad.
- **Arbeide for leksehjelp til alle barn,** i påvente av leksefri skole.
- **Innføre ferietilbudet «Fiks Ferigge Ferie» i kommunen vår,** som et gratis ferietilbud til barn i vedvarende lavinntektsfamilier.
- **Innføre «Frilager»-ordning i kommunen vår.** Når skoler skal arrangere ski- eller sykkelturner, skaper det utfordringer for elever som ikke har utstyret selv. Frilager-ordningen sørger for at ingen elever blir værende igjen fordi skolene da kan låne elevene gratis turutstyr. Også lavinntektsfamilier som ønsker å oppleve naturen sammen kan låne telt, ski eller pulk herfra.
- **Gi økonomisk støtte til lag og organisasjoner som bidrar til å bygge gode oppvekstmiljø med sosial profil.**
- **Arbeide for flere gratisplasser i barnehage** som kan tildeles familier med behov for dette, på en effektiv og ubyråkratisk måte.
- **Bidra til at egenandeler innenfor helse- og velferdstjenester har en sosial profil.**

Levekår

Velferdsstaten er en forutsetning for å skape et mer rettferdig og solidarisk samfunn. Gode fellesskapsløsninger skal gi enkeltmennesket frihet, trygghet og gode levekår uavhengig av egne økonomiske og sosiale ressurser.

SV vil arbeide for å sikre innbyggerne i kommunen et best mulig tjenestetilbud gjennom offentlig finansering og styring. Å uthule den offentlige velferden gjennom privatisering vil ramme alle de som ikke har råd til å supplere velferdstilbudet med private ordninger.

Et velferdssystem skal ta hensyn til hele befolkningen. SV vil derfor arbeide for et helhetlig offentlig tjenestetilbud som bygger på samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjenesten, der folk får hjelp på det behandlingsnivået som er best for den enkelte. Kommunehelsetjenesten skal bidra til å forebygge sykdom og sikre rask og god hjelp når det er behov. De som arbeider i dette tjenestetilbudet skal sikres gode arbeidsforhold og mulighet for kompetanseutvikling. Det må være tilstrekkelig bemanning og sykepleiekompetanse til å ivareta den enkelte pasient. Derfor bør det utvikles en minstenorm for bemanning og kompetanse i sykehjem og hjemmetjenester basert på helse og omsorgsbehov til de enkelte pasientene.

For å redusere sosial ulikhet i helse, må en satse på universelle, helsefremmende tiltak rettet mot barn og unge. Det må legges til rette for at barn og unge kan utvikle vaner og atferd som bidrar til god helse, og det må gis støtte i vanskelige

livssituasjoner, som når barn og unge er pårørende til alvorlig syke foreldre og motsatt.

Starten på livet

Starten på livet utgjør grunnlaget for hele resten av livsløpet. Derfor må vi sikre at alle familier får god hjelp og støtte fra starten av.

Det mangler jordmødre i regionen. SV har på Stortinget fått flertall for å etablere jordmorutdanning ved UiS. Det er viktig at jordmødrene som utdannes i vår region blir værende. SV vil øke antallet jordmorstillinger i kommunen, med mål om at alle fødende skal få tidlig hjemmebesøk av jordmor. Helsestasjonstjenesten er barnas viktigste rettssikkerhet det første leveåret. Ingen annen instans kjenner så godt til hvordan spedbarna i Sola har det og utvikler seg. Nesten alle barn i Sola møter jevnlig til helsestasjonen det første leveåret, og SV støtter det sentrale arbeidet for at konsultasjoner ved helsestasjonen skal bli obligatorisk.

Vi vil styrke helsestasjonstjenesten, og støtte opp om arbeidet for at helsestasjonen skal bli en enda tydeligere instans i arbeidet for å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep mot små barn.

SV vil:

- **Øke antallet jordmødre** i kommunen slik at alle gravide får oppfølging av jordmor, og retningslinjene for tidlig hjemmebesøk blir fulgt.
- **Øke antallet helsesykepleiere ved helsestasjonen og skole.**
- **Arbeide for økt antall hjemmebesøk** av jordmor/helsesykepleier.
- **Bedre tilbudet om amnehjelp** i kommunen, som motvekt til synkende ammerate i befolkningen.
- **Styrke fastlegeordningen i kommunen vår.**

Syke og funksjonshemmede barn

For en del foreldre med barn med alvorlige sykdommer/funksjonsnedsettelse er det vanskelig å få den hjelpen de trenger. Tjenestetilbudet er fragmentert, tungrodd og byråkratisk, og mange bruker mye tid og energi på å «slåss mot systemet». Slik kan vi ikke ha det i Sola kommune.

Å få et alvorlig sykt og/eller funksjonshemmet barn er en traumatisk opplevelse. Livet snus på hodet og for foreldrene kan det være vanskelig å tenke lenger enn til neste dag. SV ønsker å forbedre samarbeidet med Stavanger Universitetssykehus slik at kommunen varsles når foreldre bosatt i kommunen har fått barn med sykdom/funksjonshemming. På denne måten kan kommunen i større grad forberede seg og foreldrene til hjemkomst – det være seg BPA, psykolog, hjelpemidler etc. – og stå klar med de tiltakene som trengs.

Det kan være en skremmende opplevelse for foreldre å komme hjem med et sykt og pleietrengende barn, og der er det viktig at vi som kommune stiller aktivt opp og er på tilbudssiden. Ingen foreldre i vår kommune skal overlates til seg selv. Foreldre til alvorlige syke og funksjonshemmede barn trenger at kommunen møter dem med åpne armer og lyttende ører, ikke papirmølle og lukkede dører. Vi ønsker å verne om

ET SOLA FOR ALLE

disse foreldrene i større grad og vil derfor etablere en helt egen stilling som jobber med å støtte, hjelpe og ivareta rettighetene til nettopp denne gruppen. Sola kommune skal være den kommunen som spør «Hva kan vi hjelpe deg med» og «Hva trenger du?»

SV vil:

- **Opprette en egen stilling, et «verneombud» for familier med syke og funksjonshemmede barn og voksne.** Det skal arbeides for et bedre koordinert tjenestetilbud, kommunikasjon mellom ulike instanser, støtte, veiledning og hjelp til klageadgang og rettigheter, slik at disse skal slippe å måtte slåss for et nødvendig tjenestetilbud.
- **Arbeide for en ordening og iverksette tiltak for å være bedre rustet til å ta imot foreldre** som reiser hjem fra sykehuset med et alvorlig sykt/funksjonshemmet barn.
- **Fjerne nedre aldersgrense for ledsagerbevis.**
- **Sikre at brukermedvirkning er et fast prinsipp.** Kommunen må legge fra seg ekspertrollen. Foreldrene er eksperter på sine barn, og deres meninger og ønsker skal i størst mulig grad etterkommes.
- **At kommunen ikke skal ha anledning til å overprøve legene i spesialisthelsetjenesten** når det kommer til hva som er forsvarlige og riktige tjenester til alvorlig syke og funksjonshemmede barn.
- **Sikre at helsehjelp til barn inngår i BPA-ordningen.**
- **Utarbeide nye retningslinjer for omsorgsstønad** som er mindre firkantet og sikrer pårørende som står med tunge pleie- og omsorgsoppgaver den støtten de fortjener.
- **Arbeide for at satsene for omsorgsstønad tilsvarer minimum helsefagarbeiderlønn,** samt inkluderer ansiennitet.
- **Sikre at alle skoler og fritidsarenaer er universalt utformet.**
- **I større grad opplyse om og tilby hjelpemidler utenfor rammeavtalen til NAV** for å muliggjøre natur- og fritidsopplevelser.
- **Gå aktivt inn for å motvirke at funksjonshemmede barn diskrimineres i barnehagen eller skolen.** Med tilrettelegging og voksne som ser mulighetene er det aller meste mulig. Fotografering, skoleturer og oppvisninger er ikke et hinder for at funksjonshemmede barn skal få delta.

Voksne med ulike hjelpebehov

I kommunen er det voksne med ulike hjelpebehov. Tjenestetilbudet kommunen gir spenner fra psykisk helsevern, rusomsorg og tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne. SV ønsker at de som mottar tjenester skal møte ansatte som ser den enkeltes behov og sikrer medbestemmelse til hjelpen de får. Brukermedvirkning er et bærende prinsipp i utviklingen av disse tjenesteområdene.

Mennesker med psykisk utviklingshemming har som alle andre rett til å arbeid, fritidsaktiviteter og bolig der de selv ønsker å bo. De har rett til å velge hva de skal være med på og hvordan de skal leve sine liv. Mange opplever at de ikke får gå på de aktivitetene de ønsker fordi det ikke er personale som kan følge dem der de skal gå. SV vil arbeide for et godt tjenestetilbud og mer utstrakt bruk av BPA, der den enkelte får leve sine liv slik de selv ønsker.

SV vil:

- **Sørge for at det er god samhandling** mellom sykehus og det kommunale tjenestetilbudet, slik at det er et godt mottakerapparat når pasienter blir utskrevet fra sykehuset.
- **Sikre at beboernes ulike kulturbakgrunn blir ivaretatt i institusjonene.**
- **Sørge for at mennesker med psykisk utviklingshemming** får et tilbud som er tilpasset deres behov, for å oppnå god livskvalitet og slik at de kan få et arbeid og en fritid som gir dem en god livskvalitet.
- **Sikre høy kvalitet i tjenestetilbudet** ved å ansette vernepleiere som kjernekompetanse i tjenesteområdet
- **Gi Frisklivssentralen** mer midler for å styrke folkehelseperspektivet.
- **Sikre at brukermedvirkning alltid er et fast prinsipp.** Psykisk utviklingshemmede skal medvirke og bli hørt når det gjelder utforming av sin hverdag og hvem som skal få ta del i den.
- **Samarbeide med lokale idrettslag, evt. nabokommuner, om fritidsaktiviteter og idrettslag for funksjonshemmede.**
- **I større grad opplyse om og tilby hjelpemidler utenfor rammeavtalen til NAV** for å muliggjøre natur- og fritidsopplevelser.

Rusforebyggende arbeid

SV vil styrke innsatsen mot rusavhengighet. Forebygging av rusavhengighet dreier seg om mer enn ruspolitikk alene, og den viktigste forebyggingen gjøres hvis vi sikrer barn og unge en god oppvekst og styrker innsatsen for bedre psykisk helse.

Høy sysselsetting, et tilgjengelig boligmarked og alt som kan bedre den enkeltes livskvalitet, er faktorer som kan begrense omfanget av rusavhengighet. Vi trenger både gode behandlingsmetoder, samt skadereduserende og livreddende tiltak. Arbeid, utdanning eller annen meningsfylt aktivitet og en god bosituasjon kan i seg selv være god behandling. Mange vil likevel aldri bli helt rusfrie. Rusomsorg handler også om å bedre helsetilstanden for de mest utsatte gruppene slik at de er bedre rustet til å bli kvitt rusavhengigheten.

Alle mennesker med rusproblemer må få et raskt tilbud om avrusing eller behandling, oppfølging og rehabilitering. Samhandlingen mellom ulike tjenesteområder må styrkes slik at tilbudet blir bedre. Mennesker med rusproblemer må få en tett og individuelt tilpasset oppfølging.

Også mennesker med rusproblemer må sikres verdighet og hjelp, for eksempel gjennom ulike lavterskeltilbud, møtesteder, arbeid, aktivitetstilbud og andre skadebegrensende tiltak. Brukermedvirkning er viktig for at kvaliteten på tjenestene skal bli best mulig, og pårørende må sikres hjelp og veiledning.

Vi ønsker å styrke ROP-teamet i kommunen. Rusavhengige er også mennesker med de samme grunnleggende behovene som andre; hygiene, mat, klær, søvn og noen som bryr seg. Vi ønsker en egen døgnbemannet bolig som kan ivareta denne gruppen. En bolig hvor de kan komme for å dusje, vaske klær, få et gratis måltid og sove innendørs i ei god og varm seng. Her skal de møte medmennesker som bryr seg, som

ET SOLA FOR ALLE

har tid til en samtale og veiledning, kanskje spille brettspill, samt tilbud som gruppeterapi og andre tiltak som kan bidra positivt for tilværelsen til rusavhengige og rusfrie som trenger ettervern.

SV vil:

- **Sikre trygghet for helse.** Alle trenger et godt sted å bo. Stabilitet i livet kan gi tryggheten som skal til for at rusbehandling skal lykkes, og for at livet skal bli bedre.
- **Styrke og bygge ut ROP-teamet i kommunen til en døgnbemannet enhet** hvor mennesker får mulighet til å være nettopp mennesker. Et sted å dusje, spise, vaske klær, få nye klær ved behov (her ønsker vi en gjenbruksordning), sove i en god og varm seng, samt mulighet for samtaler med fra personalet.
- **Iverksette tiltak for å hindre spredning av rusmidler i ungdomsmiljøer.** Samarbeid mellom skole, politi og uteseksjon må styrkes.
- **SV er for sprøyterom.** Skadereduksjon og helse skal styre tilbudet.
- **Ha flere langsiktige programmer for å komme ut av rus.** Det må i større grad være mulig å delta i langvarige programmer, som også følger opp så lenge det er nødvendig etter behandling. Ettervern må alltid være del av behandlingsløpet, og må inkluderes i de tilfellene private er ansvarlig.
- **Styrke innsatsen med skadereuserende tiltak,** som utdeling av brukerutstyr og muligheter for å få testet rusmidlene for skadelig innhold.
- **Sikre nok helsearbeidere** i rusomsorgen og at alle har tilstrekkelig kompetanse på rusrelaterte utfordringer.
- **Fjerne egenandel på nødboliger på Stangelandssenteret.**
- **Legge til rette for frivillige grupper og organisasjoner** som arbeider med helsefremmende arbeid.

En eldrevennlig kommune

Presset på tjenestetilbudet til eldre vil øke i fremtiden. Den økende andelen eldre i befolkningen vil kreve mer av kommunens tjenester. Samhandlingsreformen legger også flere oppgaver til kommunen, noe som skaper utfordringer når det gjelder organisering av og kompetansen i tjenesteområdene, samt ressurstilgangen.

Eldre og mennesker med funksjonsbegrensninger skal trives i kommunen og leve aktive liv i samsvar med sine interesser. Ingen skal oppleve diskriminering på grunn av alder, kjønn, funksjonshemming, etnisk bakgrunn eller seksuell orientering. Sola skal ha varierte bo-muligheter, tilgang til stimulerende kultur, friluftsliv og møteplasser. Den eldre befolkningens ressurser er til nytte i samfunnet gjennom egen mestring, frivillighet og generasjonsmøter. Forskjeller i levekår skal reduseres gjennom at tjenester og omsorg til de som trenger det mest, blir styrket. Alle tjenestene skal baseres på gode relasjoner, tillit og kunnskap om funksjonsbegrensninger og alderdom.

Sola vil i årene framover få en økende andel eldre mennesker. De fleste er friske og aktive lenger, og mange er en viktig ressurs i samfunnet gjennom uvurderlig frivillig innsats. Å bo i et eget hjem, være selvstendig, ha sosial tilhørighet og mestre hverdagen er viktig for å ha et meningsfullt liv.

ET SOLA FOR ALLE

Det må utvikles en opptrappingsplan for tjenestene basert på økning i eldrebefolkningen. Det må være et verdig tilbud for døende i kommunene. Døende og deres pårørende skal ha rett til en individuell tiltaksplan.

Isolasjon og ensomhet er utbredt blant eldre når nettverket blir redusert og det er problemer med å komme seg ut av boligen eller vanskelig å benytte kollektivtransport. Mangel på digital kompetanse kan også skape nye barrierer og gjøre hverdagen vanskelig.

SV vil:

- **Legge til rette for at eldre kan å bo hjemme** og opprettholde et aktivt og selvstendig liv ved å styrke tiltak i og rundt hjemmet.
- **Følge opp og sørge for at tiltaket «Leve hele livet» innføres som planlagt i 2020.**
- **Arbeide for flere hele stillinger i helse- og omsorgstjenesten.** Det trengs økt bemanning på sykehjemmene og i hjemmetjenesten. Stoppeklokkeomsorgen må ta slutt og de ansatte må ha tid til de eldre.
- **Styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner** for å skape et større mangfold av tilbud for å motvirke ensomhet og isolasjon.
- **Tilby og ta i bruk mer hjelpemidler til eldre** slik at de i større grad kan leve selvstendig i hjemmet.
- **Følge opp planen for universell utforming** med konkret handling.
- **Sørge for trygge vinterveier og fortau**, og tilrettelagt kollektivtransport, samt at avstanden mellom kollektivholdeplasser ikke skal økes.
- **Arbeide for et demensvennlig lokalsamfunn.**
- **Oppfordre helsepersonell til å søke HC-bevis til eldre** som er dårlig til beins eller av ulike årsaker har større fallrisiko. Ved å parkere nærmere inngangen til hjemmet og butikkene minsker risiko for fall.

Sykehjem

Når helsa svikter, skal det offentlige stille opp. Det betyr også sykehjemsplasser for de som ikke lenger kan bo hjemme. SV vil gå vekk fra aktivitetsbasert inntektssystem (ABI) og heller øke grunnbemanningen. I tillegg vil vi gå bort fra dagens bestiller/utfører-modell. Begge systemene er basert på kontroll og mistillit, fremfor tillit til faglighet.

SV vil:

- **Øke grunnbemanningen og sikre nok helsepersonell på sykehjemmene**, slik at ansatte har bedre tid til hver enkelt beboer.
- **Øke antall legetimer i sykehjemmene.**
- **Etablere skjermede avdelinger på alle sykehjem**, og sikre at beboerne på disse får et tilbud med god kvalitet.
- **Legge til rette for pleietrengende par** som ønsker det kan dele alderdommen på institusjon.
- **Ta i bruk mer hjelpemidler** slik at de eldre i større grad kan klare seg selv, men også for å avlaste helsepersonell.

ET SOLA FOR ALLE

- **Øke kunnskapen om og bruken av ikke-medikamentell behandling og terapi**, som sansehager, musikk og kontakt med dyr.

Hjemmebaserte tjenester

God hjemmehjelp er viktig, slik at folk kan bo hjemme så lenge de ønsker det. Da skal pleieren ha tid og tillit nok til å se folk i øynene, fremfor å måtte kikke på klokka. Vi vil ha slutt på stoppeklokkeomsorgen i kommunen vår og innføre en tillitsreform. Kommunen skal ha tillit til ansattes faglighet, og gi innbyggerne gode helsetjenester. Det får vi bedre til gjennom tillit, i stedet for målstyring og unødvendig kontroll.

SV vil:

- **Øke antall timer med hjemmehjelp per bruker.** Vi vil ha slutt på stoppeklokkeomsorgen.
- **Gå bort fra dagens bestiller/utførermodell.** Vi ønsker å basere tilbudet på tillit og faglighet.
- **Innføre tillitsreformen** SV har fått gjennomslag for i Oslo.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Brukerstyrt personlig assistanse er en ordning der mennesker som har fått innvilget bistand fra kommunen de bor i gis rett til å styre hvem som skal assistere med hva, hvor, når og hvordan. Et likestilt samfunn gir alle mennesker likeverdige muligheter. Mange med nedsatt funksjonsevne trenger praktisk bistand for å ta i bruk den friheten andre tar for gitt. Brukerstyrt personlig assistanse gir folk med nedsatt funksjonsevne mulighet til å ta kontrollen over eget liv. Likevel mangler mange av landets kommuner nok kunnskap om BPA og hvordan ordningen kan og bør benyttes. Her vil SV sikre at personer med behov for BPA, skal lyttes til, får innvilget nok timer og at vurderingen om faglig forsvarlighet gjøres av lege i spesialisthelsetjenesten – ikke saksbehandler i kommunen.

SV vil:

- **Regelen om minimum 32 (25) timers tjenestebehov må skrotes** slik at alle med nokså store og langvarige behov for personlig assistanse kan nytte seg av BPA-ordningen.
- **Sikre reell brukervedvirkning.**
- **Utarbeide nytt og forenklet søknadsskjema** i samarbeid med organisasjoner/BPA-brukere.
- **Sørge for at også helsehjelp går inn under BPA i kommunen.**
- **Fjerne egenandelen for praktisk bistand.**

Varig tilrettelagt arbeid (VTA)

For SV er det viktig at så mange som mulig må få delta i arbeidslivet med det det innebærer av plikter, rettigheter og stolthet. Derfor går vi inn for å opprette flere nye VTA-plasser i kommunens virksomheter.

Skjenkepolitikk

SV vil føre en restriktiv skjenkepolitikk som er ansvarlig, som bidrar til en kommune med liv, gode opplevelser og økt trygghet.

SV vil:

- Tilby unge flere rusfrie arenaer gjennom å bidra til at det opprettes rusfrie, uformelle møtesteder i hele kommunen.
- Støtte rusfrie arrangementer.
- Fremme bevissthet knytta til alkoholbruk ved at Sola kommune skal bli en av-og-til-kommune på egne arrangement.

Samfunnsutvikling

En småby, nytt sentrum og bedre løsninger.

Fordelene med å bo i Sola er åpenbare: På et relativt lite område finnes det et tilbud for de fleste behov. I tillegg kan man bo på landet og glede seg over grønne områder i hele kommunen.

Gode offentlige tjenester, god samferdsel og infrastruktur, muligheter for arbeid og inntekt i alle deler av Sola kommune er forutsetninger for nye ideer og positiv utvikling.

Fra utbygger til innbygger

Bolig, arbeid, skole, transport, natur og kultur danner en ramme rundt dagliglivet og påvirker hvordan vi har det. Kommunen skal ha en helhetlig og langsiktig planlegging med stor vekt på miljøvennlige løsninger.

Det er innbyggernes behov og ikke enkeltpersoners profitt som skal styre hvordan vi utvikler kommunen vår. Det skal være godt å bo og arbeide i hele Sola.

Kommunen skal være tilrettelagt slik at alle, uavhengig av funksjonsevne og bosted, skal kunne ta del i alle sider av livet og nyte godt av offentlige tjenester.

SV vil vurdere reguleringsplaner og samfunnsutviklingssaker etter følgende prinsipper: Vi vil tilstrebe fortetting der dette er naturlig og med nærhet til kollektivtilbudet, vi vil redusere antallet parkeringsplasser i sentrum, og jordvern og kulturvern vil være prinsipper som står sterkt.

SV vil:

- **At områdeplaner og reguleringsplaner må ha reell beboermedvirkning** gjennom tankesmier og innbyggerforslag.
- **Sikre plasser for barns lek.**
- **Sikre framkommelighet for funksjonshemmede.**
- **Lage flere grønne lommer med utendørs trimparker.**

ET SOLA FOR ALLE

- **Støtte opp under virksomhet** som holder liv i aktivitet på øyene og som tar vare på natur- og kulturlandskap.
- **Flytte tankanlegget ut av Risavika havn i Tananger.**
- **Samarbeide med nabokommuner om ny bybane** med ønske om konvertering av bussvei.

En rettferdig boligpolitikk

Alle mennesker har rett til et trygt og godt sted å bo. SV vil fremme en boligpolitikk som gjør denne retten reell. Folk skal ha tak over hodet uten gjeld opp til ørene. SV jobber for en rettferdig boligpolitikk som motvirker fattigdom, slik at også de som har lav inntekt og/eller mangler egenkapital skal ha mulighet til å kjøpe eller leie boliger til levelige priser.

SV vil verne matjord og grønne lunger. Bolig er et politisk ansvar. Det offentlige skal engasjere seg for å bygge med sosial profil, og planlegge bolig- og samfunnsutvikling i et langsiktig perspektiv.

SV vil at kommunen skal tilby rimelige utleieboliger til vanlige folk. Det skal skje ved at kommunen stiller tomter til disposisjon for interesserte aktører, så sant de godtar å bygge og drive utleieboligene til selvkost. Disse boligene skal være tilgjengelige for alle.

Vi vil iverksette et boligbyggeprogram som er basert på kunnskap og fakta fra spørreundersøkelser og behovsvurderinger. Boligpolitikken må løftes vekk fra boligspekulantene og tilbake til kommunen under folkevalgt kontroll.

SVs boligpolitikk består blant annet i å skape et ikke-kommersielt boligtilbud som alternativ til det kommersielle boligmarkedet. Bolig til overkommelige priser er et viktig verktøy i kampen mot forskjeller. Den sterke veksten i boligpriser gjør det vanskelig å sikre at folk med normale inntekter får råd til å bo. Befolkningsveksten i årene framover gjør en radikal endring av boligpolitikken nødvendig.

SV vil:

- **Bygge utleieboliger som et alternativ** for dem som ikke vil eller kan kjøpe seg bolig.
- **Øke antallet kommunale boliger gjennom nybygg og oppkjøp**, og spre disse over hele kommunen.
- **Arbeide for at det etableres støtteordninger** som gjør det mulig å skaffe gode boliger for mennesker med lav inntekt.
- **Endre kommunens boligpolitikk** slik at vanskeligstilte lettere kan få bolig.
- **Jobbe for å nedskalere bygging av småleiligheter under en viss størrelse.** Innbyggere etterlyser boliger med nok rom og plass til å huse større familier på 3-4 barn.
- **At det prioriteres nødvendige tiltak for å sikre at eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse kan fortsette å bo hjemme.** Dette innebærer blant annet økonomisk støtte for nødvendig installasjon av

ET SOLA FOR ALLE

heis. For dem som ikke kan bo hjemme, må det utvikles gode, kvalitetssikre tilbud i omsorgsboliger.

- **Arbeide for en sosial boligpolitikk** med husleie i kommunale utleieboliger på akseptabelt nivå. Kommunen skal ikke ta ut utbytte fra boligforetaket.

Klima og miljø

Innen 2030 skal Solas direkte utslipp av klimagasser være kuttet til et minimum. Sola-lufta skal være ren. Naturmangfoldet i og rundt kommunen vår skal sikres.

Klimarettferdighet betyr at land som Norge må lede an i å bygge nullutslippssamfunnet. Sola skal være i front sammen med nabokommunene, også internasjonalt. SV mener dessuten at grønne løsninger kan bidra til en triveligere kommune med en bedre hverdag for folk og flere fremtidsrettede arbeidsplasser.

Forbruket vårt av fossil energi truer økosystemer og matsikkerhet. Menneskelige inngrep og forurensning av naturen truer mangfoldet av planter og dyr, og dermed selve livsgrunnlaget vårt.

Store avstander bør løses med kollektivtransport. Det er viktig for å sikre god framkommelighet og mindre utslipp og forurensning.

SV vil gjøre Sola til en nullutslippskommune innen 2030

Sola bør være verdensledende i å endre forbruk og kutte utslipp av klimagasser på en måte som samtidig skaper en triveligere kommune å bo i. Dette innebærer at trafikk, utbygginger og aktiviteter må bli fossilfrie og bruke minst mulig energi og naturressurser. Materialer må resirkuleres og gjenbrukes, og energi produseres, gjenbrukes og fordeles smart. Sammen med teknologisk utvikling skal dette bidra til at Sola blir en klimavennlig kommune.

SV vil:

- **At Sola skal redusere klimagassutslippene med 95 prosent** innen 2030 sammenlignet med 2015-nivå.
- **Innføre klimabudsjett** som styringsverktøy for utslippsmålene. Det må omfatte både kommunens egen virksomhet, staten og private.
- **At kommunens bygningsmasse skal sikte mot plusshus-standard** når de rehabiliteres og alle byggeprosjekter skal være tilpasset tanken om sirkulær økonomi. Både energibruk og utslipp i bygging, materialbruk, installasjoner, drift gjennom vedlikehold, transport og energibruk, samt rivning og avfall skal være med i regnskapet.
- **Stimulere til fornybar energiproduksjon lokalt.** Det framtidige energibehovet må sikres gjennom energisparing og utbygging av fornybar energi.
- **Sette krav om solcellepanel eller grønne tak på alle kommunale og industrielle bygg.** Grønne områder og vegetasjon bidrar til bedre luft og fordøyer avrenning av overvann.

ET SOLA FOR ALLE

- **Pålegge bruk av landstrøm for alle større skip i Risavika havn i Tananger.**
- **Innføre cruiseavgift**, som skal brukes til å gjøre lokale miljøtiltak.

En grønn og miljøvennlig kommune

SV vil prioritere natur- og friområder. Å nyte og bruke Solas flotte natur skal være enkelt for alle. Nærheten til sjøen og de nydelige strendene våre er en kvalitet vi nyter godt av i hele Sola.

Vår kommune må ta FNs rapporter om trusselen mot artsmangfoldet og klimaet på alvor. Vi må ta nødvendig ansvar for å verne om vår natur og vårt biologiske mangfold.

Områder som Kvithei i Hålandsmarka med et rikt og sjeldent biologisk artsmangfold, 12 arter på rød liste (utrydningstruet), kystmyr i verneklasse A og den truede naturtypen kystlynghei, er områder SV vil jobbe hardt for å verne om.

SV vil:

- **Kreve vern av Kvithei og stoppe boligutbyggingen.**
- **Sikre universal utforming på hele turveien langs Hafrsfjord.**
- **Gå mot omregulering av friområder til andre arealformål.** Det er viktig å beholde de grøntarealene vi har og sikre nye.
- **Satse på fornybare og fossilfrie energikilder til oppvarming**, av boliger, næringsbygg, drivhus etc.
- **Stille strenge miljø- og kvalitetskrav**, inkludert universell utforming, til all utbygging og renovering.
- **At de fremkomstmidler som kommunen eier eller leier er utslippsfrie.**
- **Styrke ordningen for bil-delning** ved at kommunen er medlem i bildelingsordninger.
- **Fortsette arbeidet med å redusere avfallsmengden**, styrke kildesortering og ressursgjenvinning.
- **Iverksette tiltak for at Sola på sikt skal bli en plastfri kommune.** Plast på avveie er et stort miljøproblem og utgjør en fare for alt liv.
- **Styrke renholdet i det offentlige rom, og sette ut flere offentlige søppeldunker**
- **Styrke strandrydding**, som et viktig bidrag til et renere hav.
- **At kommunen skal fjerne utfyllingsområder i strandsone** og se til at utbygging tar vare på opprinnelig natur. Dette gjelder også turvei rundt Hafrsfjord.
- **Sikre at kommunen har en egen klima- og miljøplan.**
- **Etablere bikuber på tak ved å inngå samarbeid med vårt lokale birøkterlag.** Pollinerende insekter som bier og humler er avgjørende for produksjon av mat. Globalt er biebestanden på tilbakegang og tiltak som kan bøte på dette, samt skape forståelse for bienes og andre pollinerende insekters rolle i naturen, er viktige.

ET SOLA FOR ALLE

- **Berømme tiltak som sikrer et torvfritt Sola** som for eksempel å bruke IVAR-kompost. Torv er definert som fossilt materiale og er derfor ikke miljøvennlig eller klimanøytralt.
- **Alle kommunens virksomheter skal være sertifiserte som «Miljøfyrtårn».**
- **Ansette miljøvernsjef** for å bidra til systematisk og planmessig gjennomføring av kommunens målsettinger på området.

Flere fotgjengere, syklister og kollektivreisende

Det er viktig å redusere utslipp ved å gjøre det lettere å velge kollektivt, sykle eller gå. Bompenger er en finansieringsmetode for vei som forutsetter biltrafikk og rammer hardest de som har minst. Derfor vil SV stemme mot bompengefinansiering. Samtidig vil vi arbeide for å benytte mer målrettede tiltak som vil være mer rettferdig. SV ønsker å videreføre elbilfordelene, som har sørget for at elbiler utgjør en stadig større del av nybilsalget i Norge.

Sykling i Sola skal være tilgjengelig, trygt og et naturlig valg for alle. Det er miljøvennlig og helsefremmende. Selv om stadig flere sykler, er det fortsatt for dårlig tilrettelagt mange steder og mange velger derfor bort sykkel.

For å kutte CO₂-utslipp fra transport er det viktig at bilbruken reduseres kraftig. For SV er løsningen å skape et bedre transportalternativ enn privatbilen. Dette vil bestå av gode og trygge gangveier og snarveier, egne separate sykkeltraseer og et godt utbygd og rimelig kollektivtilbud. Drift og vedlikehold av gangveier, sykkelveier og kollektivtilbudet må økes kraftig.

Vi støtter tiltak som kan redusere klimagassutslipp og annen forurensning, og vil prioritere virksomhet som tar vare på miljøet.

SV vil:

- **Stemme mot dagens bompengeløsninger**, men vurdere mer rettferdige tiltak.
- **Prioritere gående, syklende og kollektivreisende** med egne separate traseer. Oppgradere sykkelveiene for å gjøre dem tryggere og mer effektive, med mer fysisk atskilling.
- **Etablere gode og trafikksikre sykkelforbindelser** mellom kommunens bolig- og industriområder slik at flere bruker sykkel til og fra jobb.
- **Etablere en «EL-sykkelordning».**
- **Innføre rabatterte kollektivkort** tilsvarende ungdomskortet som gjelder på alle transportmidler.
- **Etablere og utvide belønningsordninger** for bedrifter og ansatte som velger miljøvennlige arbeidsreiser til fots, på sykkel og med kollektivtransport.
- **Videreføre elbilfordelene.**
- **Igangsette kraftig opptrapping av utbygging av offentlig tilgjengelige ladepunkter.** Vi vil vurdere en moderat betaling for å få økt sirkulasjon og økt tilgjengelighet.
- **Innføre en kommunal støtteordning for ladning til borettslag, sameier og garasjesameier.**

ET SOLA FOR ALLE

- **Stille krav i reguleringsplaner** om at nybygg og bygg som er under renovering skal være ladeklare bygg, samt sikre framtidige traseer for kollektivtransport og holdeplasser i reguleringsplaner.

Landbrukskommunen Sola

Klimaet er i ulage. Derfor må vi arbeide for økt forsyningsikkerhet globalt, nasjonalt og lokalt. Sola er en stor landbrukskommune. Betydningen av landbruksareal i et forsyningsperspektiv kan ikke overdrives, og SV vil arbeide for at en betydelig større del av landbruksproduktene som tilbys skal være produsert lokalt.

Klimagassutslippene er for store. Myrer og våtmarker er viktige å bevare, da disse binder og lagrer CO₂. SV vil ta vare på og bruke beiteressursene, for å redusere importen av kraftfor.

SV vil:

- **At drivhus skal varmes opp med bruk av utslippsfri energi**, og fase ut fossilt brennstoff som energikilde.
- **Torv som vekstmedium må erstattes** av andre og mer klimavennlige alternativer.
- **Stemme nei til omregulering** av landbruks- eller beiteareal til boligutbygging.
- **At lokalt jordbruk** ikke fører til uønskede klima- og naturkonsekvenser andre steder i verden.
- **Ha som mål å øke den økologiske matproduksjonen i kommunen.**

Dyrevelferd i Sola

Et Sola for alle betyr også et Sola for dyrene. SV vil at Sola skal bli en foregangskommune for dyrevelferd. Derfor støtter SV arbeidet med å utarbeide en dyrevelferdsplan for Sola kommune.

SV vil:

- **Utarbeide en dyrevernsplan.**
- **Gi økonomisk støtte til frivillige organisasjoner** som hjelper samfunnet med å ta seg av hjemløse dyr.
- **Sørge for at produksjonsdyr på gårdsbruk i Sola kommune har dyrevelferdsmessig forsvarlige levevilkår.**
- **Sikre at det blir gjort vurdering av dyrevelferd** ved innkjøp av råvarer som kjøtt, egg og melkeprodukter.

Arbeidsliv

Sola kommune – en arbeidsgiver som har tillit til sine ansatte

Den beste velferden skapes av trygge og kompetente ansatte. SV går til valg på et løfte om å jobbe for en god arbeidsgiverpolitikk i Sola kommune. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver som sikrer gode velferdstjenester. Ansatte i Sola kommune skal ha gode lønns- og arbeidsvilkår.

ET SOLA FOR ALLE

Vi ønsker en velferd uten profitt, slik at innbyggernes skattepenger ikke går til overskudd for rike eiere, men til god velferd for innbyggere. SV ønsker en politikk hvor Sola kommune utfører kommunens tjenester i egen regi eller ved bruk av ideelle aktører. Slik unngår vi at stadig mer av ressursbruken går til anbudsarbeid og kontrolloppgaver.

SV vil:

- **Ha hele og faste stillinger.** Det er viktig for et bedre velferdstilbud, men også for den enkelte som får mer trygghet gjennom et seriøst ansettelsesforhold.
- **Redusere bruken av midlertidige stillinger og vikarer** til et minimum gjennom økt grunnbemanning i kommunale enheter.
- **Sørge for et anstendig arbeidsliv for alle.** SV vil bekjempe svart arbeid, sosial dumping og sikre gode arbeidstakerrettigheter til alle.
- **Samarbeide med fagbevegelsen** om tiltak for å øke kompetansen og bidra til etter- og videreutdanning av kommunalt ansatte.
- **Bidra økonomisk til to-partssamarbeidet «Uro-patroljen»** etter modell fra Stavanger.
- **Arbeide for flere læreplaner i Sola kommune.** Det er viktig at kommunen bidrar til at yrkesfagelever får fullført sin utdanning. Alt for mange mangler læreplass.
- **At kommunale tjenester skal tilbys av offentlige eller ideelle aktører.** Arbeide for å rekommunalisere offentlige tjenester som allerede er konkurranseutsatt og/eller privatisert. SV ønsker ikke kommersielle aktører inn i velferden. Vi vil arbeide mot konkurranseutsetting, anbud, utskilling og privatisering av offentlige tjenester.
- **Forsøke sekstimers arbeidsdag med full lønnskompensasjon.** Det er testet ut noen steder i Norge allerede, med gode resultater. Målet er at ansatte skal kunne stå lenger i jobb, unngå slitasjeskader og sikre den enkelte ansatte mer frihet og fritid.
- **Redusere konsulentbruken** ved at kommunen bruker egne ansatte i større grad når kommunens tjenestetilbud skal evalueres og utvikles. Det finnes mye kompetanse i egen organisasjon.
- **Arbeide for å sikre ansattes yringsfrihet og styrke varslernes stilling,** blant annet gjennom et godt samarbeid mellom fagbevegelsen og kommunens administrasjon og politikere.
- **Ha gode pensjoner.** SV vil opprettholde ytelsespensjon for alle kommunalt ansatte.
- **Sikre arbeidsplasser for folk med varig nedsatt arbeidsevne** i kommunale virksomheter.
- **Stille større krav om at kommunen ansetter flere personer med nedsatt funksjonsevne** i ordinære stillinger i kommunen.
- **At Sola kommune har forpliktende likelønnsplaner i alle virksomheter.**

Arbeidsløshet – spesialtiltak for ungdom

ET SOLA FOR ALLE

Alle skal kunne leve av sin egen arbeidsinntekt. Det er en av hovedpilarene for et rettferdig samfunn. Arbeid er et gode og det gir verdighet og mening. Lønnstilskudd og fagopplæring er viktige tiltak for å få folk i arbeid. Tiltaket lønnstilskudd betyr delvis finansiering av lønn som den langtidsledige eller langtidsyke kan ta med når vedkommende søker jobb. Fagopplæring er en langsiktig investering i unge mennesker som potensielt har 30-40 år igjen av et yrkesaktivt liv.

SV vil:

- **Jobbe for at staten skal gi** alle som ikke er i arbeid rett til kvalifiseringsprogram eller tiltak med sikte på ordinært arbeid.
- **At alle som har fullført 2-årig kvalifiseringsprogram/tiltak** og fortsatt ikke er kommet i arbeid skal ha rett til tilbud om ordinært arbeid med lønnstilskudd eller individuell mulighet for fagutdanning med kvalifiseringsstønad eller lærlingelønn.
- **At NAV lokalt styrkes** slik at de kan prioritere tiltakene fagopplæring og lønnstilskudd i samarbeid med ryddige arbeidsgivere og videregående skole.

Tid, tillit og frihet

Mange ansatte opplever en hverdag som i større grad preges av målstyring og resultatmål. Dette må vi få en slutt på. SVs mål er veldig enkelt: pleierne i eldreomsorgen skal ha tid til å se den som får pleie i øynene, fremfor å måtte se på klokka. Lærerne skal ha tillit til å undervise på den måten de mener gir best læring, fremfor å fylle ut skjemaer pålagt av politikerne. Offentlig ansatte skal gis mer tillit og frihet, for å redusere byråkrati og øke det selvstendige initiativet og ansvaret.

SV vil arbeide for at de som yter sosial- og helsetjenester i kommunen skal gis tillit til at de kjenner situasjonen brukeren er i og gir det tilbudet det er behov for. Det er et økende behov for kompetanseheving i flere områder. SV vil arbeide for at personale som ønsker det skal få mulighet til kompetanseheving. På enkelte områder i tjenestetilbudet benyttes det for mye ufaglært arbeidskraft. SV vil arbeide for at det skal være faglært arbeidskraft, der dette ikke er mulig skal den ufaglærte få nødvendig opplæring om sitt arbeidsområde.

Hvis SV får din støtte vil vi bruke de neste fire årene på å gi ansatte tilliten tilbake. Fordi de fortjener det.

SV vil:

- **Gjennomføre en tillitsreform.** Når ansatte gis frihet og deres faglighet får tillit, kan vi få bedre tjenester for innbyggerne. Det gir mindre byråkrati og mer velferd.
- **Sikre kvalifisert arbeidskraft.** Ansatte skal sikres gode lønns- og pensjonsvilkår, skjermes for privatisering og gis gode muligheter for etter- og videreutdanning.
- **Arbeide for økt bemanning og flere hele, faste stillinger.** Det skal være nok folk på jobb for å ivareta både barn og pleietrengende. SV vil ikke benytte bemanningsbyråer for å dekke opp for sykdom og permisjoner. Vi vil i stedet ha økt bemanning og fast ansatte vikarer i kommunen. Dersom innleie

ET SOLA FOR ALLE

benyttes skal det sikres at innleide tilbys lønns- og arbeidsforhold i samsvar med norsk lov- og avtaleverk, og SV vil i den forbindelse også styrke kommunens kontraktsoppfølging.

- **Tilrettelegge for at den enkelte medarbeider** skal få utvikle seg faglig.
- **Sikre gode lønns og arbeidsvilkår for ansatte**, som også vil komme tjenestemottageren til gode.

En ny næringspolitikk

Vi må skape for å dele, men vi må også dele for å skape. Velferdsstaten er en viktig grunn til at det går godt med norsk næringsliv. Den sørger for at vi har arbeidskraft med kompetanse, at flere kan delta i yrkeslivet og at vi har et sikkerhetsnett som gjør at folk tør å satse. SV vil bidra til at flere tør å starte bedrifter gjennom de gode sosiale ordningene vi allerede har – og som vi kan forsterke.

Gjennom ny teknologi kan vi gjøre mye på en smartere og mer effektiv måte. Det skal være enkelt å kontakte kommunen og man skal raskt få svar og oppfølging på det man måtte lure på. Det kan eksempelvis være sensorer for å sjekke gatesluk slik at disse ikke blir tette, gjøre det enklere for eldre å bo hjemme lenger ved bruk av hjelpemidler som medisindispenser og at syke elever skal kunne følge undervisning gjennom en skolerobot.

For SV er målet med næringspolitikken å skape verdier for de mange, ikke bare for de få. Det betyr at SV vil jobbe for å spre verdiskaping og sysselsetting i hele kommunen, og at våre virkemidler bidrar til å stimulere lokale og regionale bedrifter. Vi skal hegne om det mangfoldige og organiserte næringslivet kommunen består av.

Det er viktig for SV å bidra til at næringslivet i regionen kan omstille seg i mer miljøvennlig og bærekraftig retning. Gjennom et lokalt klimafond vil SV blant annet støtte forskning som bidrar til grønn næringsutvikling. Det er avgjørende at vi skaper fornybare arbeidsplasser i denne regionen for å omstille oss til nullutslippssamfunnet, når oljetiden tar slutt.

Det er ikke en kommunal oppgave å finansiere Greater Stavanger, Stavanger Forum eller byggene tilknyttet Stavanger Forum.

Eksisterende næringslokaler i kommunen skal i størst mulig grad sikres for videre drift, samtidig som nye områder tilrettelegges for næring. SV ser positivt på blandingsområder med boliger og arbeidsplasser, som ikke medfører støy, forurensning eller tungtrafikk.

Bøndene er både produsenter og næringsdrivende, men også naturens vaktmestre. Uten bonden gror landet igjen. Derfor må landbruket spille en sentral rolle i næringspolitikken. SV er på lag med bonden. Landbruk blir viktig for Sola framover, og SV vil bidra til økt lokal matproduksjon. Når matjord bygges ned for å sikre areal til bolig, næring eller lignende, taper vi viktige ressurser for framtid. Matproduksjon er viktig for nasjonal sikkerhet, og vi vil trygge at Norge, i en framtid med mer ustabil klima, er mer selvforsynt. SV vil tilrettelegge for miljøvennlig landbruk, som utnytter ressursene mer effektivt og er mulig å leve av for bonden. Vi vil ha selvforsyningsgraden av mat opp, og klimautslipp per produserte enhet ned.

ET SOLA FOR ALLE

Et inkluderende og variert næringsliv er viktig for samfunnet. Kommunen skal fortsette å være en moderne og innovativ tjenesteyter, og gjennom digitalisering skal den levere stadig bedre tjenester. Sola kommune skal være en aktiv og framtidsrettet eier, og vurdere å øke sin eierandel i samfunnsviktig infrastruktur. For å sikre et fortsatt godt offentlig eierskap skal kommunens eierskapsprinsipp legge vekt på grønn- og inkluderende vekst. For å oppnå større åpenhet om de verdiene som eies og forvaltes av kommunen, skal Sola legge fram en årlig eierskapsmelding.

SV vil:

- **Tilrettelegge for flere grønne arbeidsplasser og støtte bedrifter** som vil utvikle teknologi og løsninger for å redusere utslipp.
- **Styrke lokalt næringsliv** ved å tilrettelegge for at privat næringsliv tar inn flere lærlinger.
- **Styrke lokal matproduksjon**, blant annet gjennom jordvern og støtteordninger for mer miljøvennlig landbruk.
- **Støtte mer miljøvennlig fiskeri.**
- **Videreutvikle kommunale eierskapsprinsipp.**
- **Styrke kommunens næringsavdeling**, og melde Sola kommune ut av Greater Stavanger.

Inkludering, mangfold og likestilling

Sola skal være en kommune der alle har like muligheter, uavhengig av kjønn, kjønnsidentitet, legning, funksjonshemming, etnisitet og religion. Alle skal ha frihet og trygghet til å være den de er og elske den de vil, uten fare for å bli diskriminert, trakassert eller utsatt for vold. SV vil bekjempe all diskriminering og det skal ikke være tvil om menneskesynet vårt.

SV vil:

- **Gi kvinner og menn tilbud om trygge, kommunale overgangsboliger** etter opphold på krisesenter.
- **At kommunen må utarbeide en forpliktende handlingsplan mot vold i nære relasjoner** hvor arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold er inkludert, samt hvor fokuset rettes mot grensesetting og respekt for alle allerede i ungdomsskolealder.
- **Oppfordre alle hotell i Sola til å bli med å bekjempe sexkjøp og menneskehandel.**
- **Lage en handlingsplan mot islamofobi, rasisme, homofobi og diskriminering.**
- **Sola kommune skal ha nulltoleranse mot rasisme.**
- **At alle Solaskoler skal delta i “Uke 6”**, som er et læringsopplegg om kjønn, identitet og grensesetting.
- **At LHBT-perspektivet må tas med i integreringsarbeidet i kommunen.**
- **At LHBT-organisasjoner må få tilgang** til å drive informasjonsarbeid i grunnskolen.
- **At kommunen yter økonomisk støtte til organisasjonene** som arbeider for LHBT-rettigheter som for eksempel FRI Rogaland.

ET SOLA FOR ALLE

- **Opprette en tilskuddsordning for næringslivet** til universell utforming av arbeidsplasser slik at flere funksjonshemmede får tilgang til arbeidsplasser.
- **Arbeide for at Sola kommune skal innføre en rekrutteringsordning** for å få mennesker med funksjonsnedsettelse ut i arbeidslivet.
- **Sørge for at et stort antall lekeplasser i kommunen blir universalt utformede.** Lekeplasser må inneholde disse og andre lekeapparater som er tilpasset rullestolbrukere og andre typer funksjonsnedsettelse.
- **Opprette flere praksisplasser i kvalifiseringsprogrammet** for å få deltakere ut i arbeidslivet.
- **Innføre helsepass** for innbyggere med livsvarig sykdom/funksjonsnedsettelse. På denne måten skal de slippe å innhente legeattest og dokumentere sine varige funksjonsnedsettelse gjentatte ganger.
- **Sørge for at Sola kommune sikrer forsvarlig tildeling og gjennomføring** av kvalifiseringsprogrammet jf. kritikk fra Fylkesmannen.
- **Oppheve tiggeforbudet.**
- **Fjerne reklamefinansierte tavler fra det offentlige rom**, som bidrar til økt kroppspress. Retusjert reklame skal merkes.

En medmenneskelig flyktningpolitikk

Sola kommunes visjon er «Ansvar for hverandre». SV mener denne visjonen må inkludere et tydelig ansvar for flyktninger og asylsøkere. SV vil jobbe for at Sola skal være en solidarisk og åpen kommune som gir plass til flere. Sola bør også styrke sitt internasjonale fokus for å bli en kommune som i større grad bidrar til at FNs menneskerettigheter oppfylles både ute og hjemme, samt som en kommune med kunnskap og tiltak for et mangfoldig og inkluderende samfunn.

SV vil:

- **Sikre lokale lag og organisasjoner** med fokus på internasjonalt solidaritetsarbeid midler og ressurser til å videreføre arbeidet.
- **Oppfordre skoler og barnehager til å ha en årlig internasjonal solidaritetsdag** med fokus på bl.a. FNs barnekonvensjon.
- **Bosette det antall flyktninger og asylsøkere som UDI ber oss om.**

Et rikt kulturliv

Sola skal være en kommune med forståelse for kunstens og kulturens rolle i samfunnet. Kunst og kultur skal inngå i alle planer vi har for kommunens utvikling. Kommunen skal ha høye ambisjoner og gi befolkningen muligheter for et rikt kulturliv. Vi skal ha en kulturpolitikk for å sikre mangfold, men også for å ta vare på en kulturarv, bygninger og tradisjoner. Innenfor kulturpolitikken skal det også være rikelig med plass for selvrefleksjon, diskusjon og debatt. Kultur handler om ytringer. Kulturpolitikken skal sikre en offentlighet, at det finnes et bredt offentlig ordskifte både for den enkelte og for samfunnet. Kulturpolitikken skal sikre deltagelse og engasjement i en samfunnsdebatt som her må forstås videst mulig. Kunst handler om uttrykket i seg selv, om prestasjon og kvalitet.

Kunsten utfordrer selvforståelsen - den skal kunne være utfordrende og motstrøms. Det at kunsten utfordrer kulturen gjør at vi trenger offentlige bevilgninger til

ET SOLA FOR ALLE

kunstfeltet. Vi kan ikke se for oss at markedet etterspør eksistensielle og samfunnsmessige utfordringer. Sola skal satse på kunst- og kulturlivet. Dette skal være tilgjengelig for alle. Klasse, økonomi og tradisjoner avgjør i mange tilfeller om den enkelte tar i bruk den store bredden av aktiviteter og tilbud som kulturlivet gir. Kulturlivet er under sterkt press fra kommersielle krefter som ønsker å gjøre mest mulig av folks fritid og interesser om til konsum. Dette er ødeleggende for ønsket om mangfold i uttrykk og tradisjoner. Demokratiet forutsetter et bredt ordskifte. Det offentlige ordskiftet er under press i og med at de tradisjonelle mediebedriftene har redusert virksomheten sin. Dette går ut over muligheten til å ha en reflektert og opplyst samfunnsdebatt. Arenaer som Kulturhuset og Biblioteket Sola må ivareta alle kunst- og kulturinstitusjoner lokalisert i kommunen.

SV ønsker en utvikling som fremmer engasjement og deltagelse. Vi vil styrke satsingen på kultur for barn og unge, for kunnskap og debatt. Vi ønsker å bruke kultur som et verktøy i integreringspolitikken og aktivt i eldre- og seniorpolitikken. Vi må forplikte oss til å utvide og utvikle Kulturhuset, Biblioteket og alle arenaer basert på frivillighet og kultur. Inkludert i dette er også Kulturskolen og kulturskoletilbudet. Det er viktig å opprettholde høy aktivitet. SV vil derfor jobbe for at Kulturhusene fortsatt er en åpen og viktig arena for Solas og regionens befolkning. Vi vil være opptatt av at lokalene skal være tilrettelagt for allsidig bruk på tvers av sjanger og kunstarter, med vekt på flerbruksmuligheter, som står i stil til de økonomiske utfordringene som finnes i kulturlivet. SV vil ha egne og lavere takster for unge utøvere.

Bibliotek

Folkebibliotekene er et svært viktig tilbud for å styrke sosial og kulturell utjevning. Bibliotekene retter seg mot alle grupper i samfunnet og er avgjørende for informasjon og kunnskap. Bibliotekene er møtested for alle, blant annet fordi de gir et mangfoldig tilbud til publikum. Folkebibliotekene bidrar til å fremme kunnskapsutvikling, kulturformidling, utdanning, demokrati og ytringsfrihet. Målet er å gjøre bibliotekene til oppdaterte møteplasser for kultur, kunnskap og informasjon for hele befolkningen. Folkebibliotekene er også et godt verktøy for integrering. Mangfold og bredde er berikende for kommunen, derfor må minoriteter ha mulighet til å utvikle sin kultur, og det må tilrettelegges for kulturell utveksling.

SV ønsker at bibliotekene skal utvide hva de låner ut, og låne ut verktøy, redskaper, turutstyr, ski og lignende. Målet er at vi skal redusere forbruket og behovet for at alle eier verktøy og utstyr hver for seg. Man skal heller kunne låne dette ved behov. Dette vil være en kommunal delingsøkonomi. Nye filialer må bygges i takt med boligutbygging. Det må tilbys rimelige lokaler med langsiktige leiekontrakter for profesjonelle kunstnere og frivillig kulturaktivitet som korps, kor og band.

SV vil:

- **Innføre gratis kulturskole** for alle barn i kommunen.
- **Sørge for at skolene er åpne som lokale kulturarenaer** på kveldstid og i helgene.
- **At kommunen jobber for å skaffe til veie øvingslokaler.** Vi må også vedlikeholde de vi har.

ET SOLA FOR ALLE

- **At kommunen har en handlingsplan** for å styrke korps og kor i kommunen.
- **Sette av midler til utendørskonserten** ulike steder i kommunen.
- **Satse på bedre språkopplæring.** Eksempler er språkgrupper og språkkafeer i bibliotekene.
- **Folkebibliotekets rolle som arena for integrering og kulturutveksling må styrkes.**
- **Bygge ut bibliotek og kulturhus** for å gi plass og rom til betydelig økt aktivitet, og fortsatt si tydelig nei til ny kirke.

Idrett og friluftsliv

Friluftsliv

Fysisk aktivitet i form av idrett og friluftsliv er et viktig bidrag til folks livskvalitet. Idrett og friluftsliv er en vesentlig del av mange menneskers liv og identitet og er en bærebjelke i norsk frivillighet og et lim i samfunnet. SVs mål er at alle skal ha mulighet til naturopplevelser og fysisk aktivitet i hverdagen, uavhengig av økonomisk bakgrunn, klassesilhørighet, alder og funksjonsnivå. Både den organiserte idretten og egenorganiserte aktiviteter bidrar til dette.

- **SV vil styrke friluftslivet og den organiserte idretten.** Vi vil gjøre det enklere å være fysisk aktiv også i egen regi.
- **SV vil øke aktivitetstilskuddene** til de frivillige friluftslivsorganisasjonene.
- **SV vil at alle skal ha tilgang til grøntområder** for lek, idrett, friluftsliv, naturopplevelse og annen utendørs rekreasjon i gangavstand fra bolig. Mer bruk av parker, friområder, øyer og fjorden stiller større krav til skjøtsel og vedlikehold.
- **Styrke nettverket av stier, løyper og sykkelveier.**
- **Bygge ut sykkelveier og fremskynde bygging av egne sykkelveier.**
- **Etablere flere utendørs treningsanlegg.**

Idrett

Organisert idrett for barn, ungdom og voksne er svært viktig for folkehelsen. SV vil bidra til å forebygge rasisme og diskriminering i idrettsmiljøet og arbeide for et idrettstilbud hvor alle kan delta. Gjennom styrkede tilskuddsordninger for klubbene skal idrettslag og foreninger kunne gjennomføre tiltak for større integrering og inkludering. SV vil at alle skal ha tilbud om organisert idrett. Det krever at kostnadene i ulike idrettsgrener må være så lave at de ikke ekskluderer noen.

Idrettstilbudet for ungdom er ofte bra. Samtidig er frafallet stort, og det er høye terskler for å begynne med nye aktiviteter. Det kan ha sammenheng med at ambisjonsnivået i enkelte idrettsgrener er for høyt for noen. Idrettslagene bør etablere lavterskeltilbud for barn og ungdom som verken ønsker å spesialisere seg eller satse i konkurranseidretten. Dette er tilbud til dem som ønsker trening og treningsglede.

Svømming er gøy og kan bidra til å berge liv. Mange har for dårlige svømmeferdigheter. SV vil at alle barn skal lære å svømme, og at svømmehallene skal

ET SOLA FOR ALLE

være tilgjengelige for alle. God svømmeopplæring, særlig for barn og unge, må prioriteres. SV mener at svømmehallene og varmtvannsbassenget skal driftes av kommunen, og at prisen på billettene bør bli lavere. Det er først og fremst kommunen som skal bygge og eie idretts- og friluftsanlegg. SV vil at idrettslagene skal sikres økonomi som gjør det mulig for ledere og trenere å konsentrere seg om å bruke fritiden til å skape gode idrettstilbud.

SV vil:

- **Prioritere breddeidretten** og mener at områder med lavest dekning skal komme først. Videre skal områder med stor tilvekst av barn og unge og sosiale utfordringer prioriteres.
- **Ruste opp eksisterende idrettsanlegg.** Evt. utbygging av idrettsanlegg må gjøres i nært samarbeid med idretten selv.
- **Romslige åpningstider og lavere, subsidierte priser** i svømmeanleggene.
- **Etablere småskala-anlegg**, som klatrevegger og skateramper.

Et styrket folkestyre

For SV er styrking og utvidelse av demokratiet grunnleggende. I dag opplever for mange at de ikke har påvirkning på beslutninger som gjelder dem. Lokaldemokratiet skal gi nærhet mellom innbyggerne og de som tar beslutningene. SV vil ha mer demokrati i kommunen. Innbyggerne må selv få ta direkte del i viktige demokratiske beslutninger.

SV vil fortsette arbeidet med å gjøre kommunen mer åpen og gjennomsiktig. Budsjetter og kommunale dokumenter skal være forståelige, og folk skal ha innsyn. Folk skal nå fram, hverdagsproblemene skal løses og vedtak som er fattet skal følges opp. Kommunen må styrke de felles arenaene for debatt i kommunen. Sola kommunes hjemmesider og kontoer i sosiale medier skal engasjere innbyggerne og gi god informasjon om det som skjer i kommunen.

Sola må være en kommune der utviklingen styres aktivt gjennom demokratiske og politiske prosesser, sammen med innbyggerne. De som bor i Sola må inviteres enda mer aktivt med i diskusjoner om hvordan kommunen skal formes. Det må skje gjennom demokratiske prosesser og ikke bare overlates til faginstanser og eiendomsspekulanter.

SV vil:

- **Kommunen bør gjøre tiltak for å bedre informasjonen om de politiske prosessene** og styrke kontaktflaten mot befolkningen. For eksempel videooverføring av kommunestyremøtene.
- **Legge til rette for at alle innbyggere får sterkere mulighet til å påvirke beslutningene.**
- **Jobbe for en representativ fordeling i lokalpolitikken** med tanke på kjønn, etnisitet etc.

Med ønske om et godt valg fra oss i Sola **SV**.